

Винахід відноситься до психофізіології і може бути використаний при проведенні професійного добору операторів.

Відомий "Способ лечения эмоциональной и стрессовой напряженности" (патент Российской Федерации N2 2068653, 1995 г., А61 В 5/16), який включає реєстрацію шкірно-гальванічної реакції емоційно важливі та емоційно неважливі питання.

Недоліком цього способу є оцінка в цілому емоційної напруги і не створюються достатні умови оцінки стресової напруги.

Відомий також "Способ выявления скрытых эмоциональных реакций. К предмету исследования (Патент Российской Федерации № 2036608. 1991 г., А61 В 5/16), який включає пред'явлення інформації, реєстрацію психофізіологічних реакцій та їх аналіз, пред'являє сюжетний матеріал, який включає інформацію про предмет дослідження.

Недоліком вказаного способу є визначення тільки особистих відмінностей емоційного реагування досліджуваного. Оцінка його стійкості до стресу як професійної якості не проводиться. Крім того, при виконанні теста не створюються вагомі стресові ситуації для досліджуваного.

Найбільш близькою до заявляемого способу, вибраного як прототип, є методика проведення інформаційної проби для оцінки психічної напруги, яка пов'язана з якістю роботи в складних умовах ("Психофизиологические аспекты кардиологических исследований". Сидоренко Т.И., Борисова Т.С., Агеенкова Е.К., г. Минск, 1982. с. 52-59), яка включає пред'явлення досліджуваному обчислювальних завдань (складання трьох чисел). Завдання пред'являються з постійним періодом в 4 сек, тривалість пред'явлення постійна і рівняється 1,5 сек. Досліджуваний натискає на відповідні клавіші з відповіддю. Оцінка проводиться по показникам вегетативних зрушень у організмі (частоті серцевих скорочень, артеріальному тиску та інше) та по показниках ефективності діяльності (по кількості вірних відповідей, середньому часу відповіді).

Недоліком прототипа є те, що час, порядок пред'явлення тестових завдань залишається постійним і не залежить від швидкості та вірності відповіді досліджуваного. Ефективність діяльності оператора у стресовій ситуації та в умовах дефіциту часу не враховується у динаміці виконання цього теста.

В основу винаходу поставлена задача створення способу оцінки стійкості до стресу операторів для їх професійного добору у спеціальності, які пов'язані з переробкою інформації в умовах емоційної напруги та дефіциту часу.

Задача, яка поставлена, вирішується таким чином. Досліджуваному пред'являються на протязі 3 сек три однозначні цифри від 1 до 9 з знаком "+" або "-". Треба якомога швидше знайти суму чисел і набрати відповідь на клавіатурі ПЕОМ на протязі часу пред'явлення тестового завдання. У випадку

вірної відповіді час пред'явлення наступного завдання скорочується на 20 сек, і, навпаки, при помилковій відповіді або запізненні час пред'явлення наступного завдання збільшується на 20 мсек. Досліджуваний виконує 100 завдань. Оцінка стійкості до стресу проводиться по середньому часу пред'явлення та по кількості вірних відповідей, а саме - при середньому часі пред'явлення менш 3,0 сек і при кількості вірних відповідей більше 60 досліджуваного класифікують як стійкого до дії стресу, а при середньому часі пред'явлення більше 3 сек і при кількості вірних відповідей менш 60 досліджуваного класифікують як нестійкого до дії стресу.

Нижче наводяться приклади оцінки стійкості до стресу диспетчерів залізничного транспорту за допомогою заявляемого рішення, а також експертної оцінки професійної успішності досліджуваних.

Приклад 1. У диспетчера Щ.І. при проведенні обстеження одержані такі результати: кількість вірних відповідей 62, середній час відповіді 2,66 сек, що підтверджується заявляемим винаходом, як стійкість до дії стресів і здатності виконувати професійні обов'язки при цих умовах. Одночасно проводилась експертна оцінка якості його професійної діяльності, по результатам якої він був віднесений до групи професійно успішних.

Приклад 2. У диспетчера П.Т.А. в результаті тестування одержані такі дані: кількість вірних відповідей 71, середній час відповіді 2,56 сек. Як у вищезгаданому прикладі результати оцінки його стійкості до дії стресу підтверджуються позитивною оцінкою його професійної успішності.

Приклад 3. У диспетчера П.И.Н. у результаті тестування одержані такі показники: кількість вірних відповідей 17, середній час відповіді 3,77 сек. По цим показникам він визнаний нестійким до дії стресу. По результатам експертної оцінки професійної діяльності він був віднесений до групи професійно неуспішних.

Приклад 4. У диспетчера Т.А.Н. в результаті дослідження одержані такі показники: кількість вірних відповідей 23, середній час відповіді 3,47 сек. По цим показникам згідно з винаходом він визнаний нестійким до дії стресу. Ці висновки співпадають з даними експертної оцінки його професійної діяльності, по результатам якої він визнаний професійно неуспішним.

Таким чином, рішення, яке заявляється, дозволяє вирішити задачу добору кадрів в операторській професії, робота котрих пов'язана з потребою вирішувати завдання при дефіциті Часу в умовах нервово-емоційної напруги.